

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักไตรสิกขาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาประวัติยุวพุทธบ้านคำ กับหลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา ในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ๓. เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ผลการศึกษามีสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ความเป็นมาของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ตลอดจนการค้นคว้าเอกสารรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบ้านคำ และประวัติการก่อตั้งกลุ่มยุวพุทธ สรุปได้ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ตำบลเมืองสรวง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา เป็นการปลูกฝังศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีให้กับเยาวชนในการบำเพ็ญกุศลสาธารณะประโยชน์ทำให้เยาวชนรู้จักพิธีกรรมต่างๆ ในทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการดำเนินชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธนั้นได้แบ่งเป็นสองช่วง คือ ในช่วงแรกการจัดกิจกรรมจะมีแต่เฉพาะช่วงฤดูเข้าพรรษา ตลอดไปจนถึงออกพรรษา ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ๓ เดือน ต่อมาในช่วงหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมยุคสมัย แต่ก็ยังคงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มยุวพุทธไว้เหมือนเดิม คือมีการการดำเนินกิจกรรมในช่วงเข้าพรรษา ตลอดไปจนถึงออกพรรษา และรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือชุมชน เช่น ประเพณีออกพรรษา งานประเพณีลอยกระทง การพัฒนาชุมชน งานแข่งขันกีฬาชุมชน งานศพ เป็นต้น ปัจจุบันนี้มีสมาชิกจำนวน ๑๑๓ คน แยกเป็นชาย ๖๗ คน หญิง ๔๖ คน

๕.๑.๒ หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ไตรสิกขา เป็นหลักการศึกษาในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เป็นหลักธรรมสำหรับพัฒนาชีวิต ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สืบทอดต่อเนื่องใน

ด้านต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านองค์ความรู้ และด้านพัฒนาชีวิตและสังคม การฝึกอบรมหรือพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขาเป็นหลัก การศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ๓ ขั้น คือ ขั้นที่ ๑ อริสสิกขา การเว้นชั่ว ประพฤติดีทางกาย วาจา ใจ ประพฤติถูกตามหลักทั่ว ๆ ไป โดยยึดหลักที่ว่า ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ทำตนให้เดือดร้อน และไม่ทำทั้งตนเองและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งทั้งหมดนั้น เราจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง ขั้นที่ ๒ อริจิตตสิกขา การฝึกอบรมจิตใจให้เหมาะสม ให้ตั้งมั่นในลักษณะที่พร้อมจะปฏิบัติ งานเรียกว่า สมาธิ ได้แก่การที่ผู้หนึ่งสามารถบังคับจิตใจของตัวเองไว้ได้ในสภาพที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดตามที่ตนต้องการ สิ่งที่เราเรียกว่าสมาธินี้ท่านเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า จิตตสิกขา แปลว่า สิ่งที่เราควรศึกษาหรืออบรมทางบังคับจิต หรือเกี่ยวกับจิต ขั้นที่ ๓ อริปัญญาสิกขา การฝึกอบรมในการพิจารณาสิ่งทั้งปวงให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายสูงสุดในปัจจุบันและอนาคต โดยการนำหลักไตรสิกขาเข้ามาประยุกต์ใช้ในงานกิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มยุวพุทธบ้านผำ ได้จัดขึ้น

๕.๑.๓ วิธีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ

การวิจัยการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ การศึกษาได้แบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ คือ (๑) กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี (๒) กิจกรรมเกี่ยวกับชุมชน (๓) กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา สรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี

กลุ่มยุวพุทธบ้านผำได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ คือ มีการสมาทานศีล ๕ ทุกครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเช้าพรรษา มีความตั้งใจในการทำงาน การทำกระทงเพื่อจำหน่ายที่วัด หรือทำกระทงเพื่อนำไปประกวดแข่งขัน เมื่อได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการตัดสินกีฬาสีออกพรรษาก็มีความยุติธรรมในการตัดสินการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ สามารถนำความรู้และหลักธรรมที่ได้จากการเข้าร่วมมากิจกรรมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รู้จักรักษากฎกติกาของแต่ละกิจกรรม ปฏิบัติตามหลักการทำบุญซึ่งเป็นกฎระเบียบของหมู่บ้านได้อย่างถูกต้อง ไม่เก้อเขินในการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีที่ผู้ใหญ่ในชุมชนได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นการเรียนรู้รักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน

๒) กิจกรรมเกี่ยวกับชุมชน

กลุ่มยุวพุทธบ้านผำได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ คือ มีความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น มีระเบียบวินัยในการเข้าร่วมขบวนพาเหรดพิธีเปิด – ปิด กีฬาประเพณี เคารพกติกาในการแข่งขันกีฬาในประเภทต่าง ๆ มีความซื่อสัตย์ในการเป็นกรรมการ

ตัดสินใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความตั้งใจในการทำงาน รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา มีจิตสำนึกในการเสียสละเพื่อช่วยงานชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ เกิดทักษะการเรียนรู้ในการร่วมกิจกรรมในชุมชน ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ ได้ความรู้ด้านต่าง ๆ จากการเข้าร่วมประชุม ระดมความคิดเห็น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน

๓) กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา

กลุ่มยุวพุทธบ้านผำได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ คือ มีความตั้งใจ น้อมรำลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย ในขณะที่ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ในขณะที่สวดมนต์ทำให้มีสมาธิ ตั้งใจกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัยทำให้รู้ถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ และการเจริญสมาธิภาวนาเพื่อให้จิตใจสงบ ซึ่งเป็นการปฏิบัติในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ไปในคราวเดียวกัน สามารถน้อมนำคำสอนนั้นไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขกับชีวิต

๕.๑.๕ ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ

ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำสรุปผล โดยแบ่งเป็นด้าน ดังนี้ ๑) ด้านครอบครัว ๒) ด้านโรงเรียน ๓) ด้านพระสงฆ์ ๔) ด้านผู้สูงวัย ๕) ด้านกลุ่มผู้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมในกิจกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านครอบครัว

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความประพฤติที่ดี ชอบช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ช่วยงานบ้านตามกำลังความสามารถของตนเอง ตลอดถึงช่วยงานอื่น ๆ พอที่กำลังของตนเองจะทำได้ มีความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ง่ายต่อการอบรมสั่งสอน เป็นคนมีเหตุผลในการตัดสินใจ ไม่เป็นคนวู่วาม ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เห็นคุณค่าของตนและคนอื่น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

๒) ด้านโรงเรียน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีประพฤติที่ดี มีกิริยามารยาทเรียบร้อยเชื่อฟังครูอาจารย์มีจิตสาธารณะทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายขยันหมั่นเพียรในการทำงานไม่เกียจงาน รู้จักการใช้เหตุผล ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมส่วนรวมด้วยความเต็มใจ รับผิดชอบงานดี ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ไม่เอาโรคเอาเปรียบเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดถึงกิจกรรมของโรงเรียน มุ่งมั่นในการทำงาน

๓) ด้านพระสงฆ์

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นบุคคลที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนในเวลาเข้าไปสนทนากับพระสงฆ์ รู้จักกาล รู้จักเวลา รู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ ปฏิบัติตนกับพระสงฆ์ได้ถูกต้องไม่เก้อเขิน พุดจาด้วยความเคารพไม่ก้าวร้าว มองเห็นความสำคัญทางศาสนา มีความเชื่อและศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีความฝักใฝ่ในการช่วยเหลือในกิจการต่างๆ เมื่อได้รับมอบหมายงานก็ทำด้วยความเต็มใจ และตั้งใจทำงานเต็มความสามารถของตน ชอบทำบุญเข้าใจในหลักศาสนพิธีและให้ความสำคัญในการช่วยกิจกรรมต่างๆ ในวัด

๔) ด้านผู้สูงวัย

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติตนต่อผู้สูงวัยด้วยความเคารพ มีความนอบน้อมถ่อมตนให้ความช่วยเหลือด้วยความพอใจ มีความรักและผูกพันกับผู้สูงวัย มีความอบอุ่นเมื่อได้อยู่กับผู้สูงวัย เพราะถือว่า ผู้สูงวัยเป็นปุชนียบุคคลที่ควรเคารพ เป็นเสาหลักของครอบครัวและของชุมชน ให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ชอบพูดคุย สอบถามเรียนรู้ในประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงวัย เพื่อให้เกิดปัญญาสามารถที่จะนำไปปฏิบัติในหลักของการดำเนินชีวิต ตลอดจนได้เรียนรู้ในหลักของศาสนพิธีจากผู้สูงวัย ทำให้มีความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเขิน

๕) ด้านผู้นำชุมชน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติตนต่อผู้นำชุมชนด้วยความเคารพ ได้ให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน ชอบช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน มีความพอใจในการรับผิดชอบในหน้าที่ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจ และเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักความรับผิดชอบในกิจกรรมส่วนรวม เพราะถือว่า การได้ร่วมรับผิดชอบงานในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญในการทำงานส่วนรวม ตลอดจนได้เรียนรู้หลักในการทำงาน มีความเข้าใจสามารถเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเขิน

๕) ด้านกลุ่มผู้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมในกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความประพฤติที่ดี มีสัมมาคารวะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ หรือผู้อาวุโสในครอบครัว เชื่อฟังครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา มีจิตสาธารณะ เมื่อเข้าไปสนทนากับพระสงฆ์หรือผู้สูงวัย ก็ปฏิบัติตนกับพระภิกษุหรือผู้สูงวัยได้ถูกต้องไม่เก้อเขิน พุดจาด้วยความเคารพไม่ก้าวร้าว รู้จักกาล รู้จักเวลา ที่เหมาะสม ง่ายต่อการอบรมสั่งสอน เป็นคนมีเหตุผล ไม่เป็นคนวู่วาม คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดถึงกิจกรรมของโรงเรียน ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจในหลักศาสนพิธีสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเขิน

ผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นคนที่ไม่เคารพเชื่อฟัง บิดามารดา ครูอาจารย์ ไม่เชื่อฟังคำบอกกล่าวของผู้ใหญ่มีนิสัยก้าวร้าว พุดจาไม่สุภาพ เียงกระด้างต่อผู้ใหญ่ ไม่รู้วิธีการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ ประพฤติตนในทางที่เสื่อม เช่น ชอบเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรา ดูหนัง เล่นเกม ไม่ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ขาดความรับผิดชอบ ไม่สนใจงานส่วนรวม ไม่คิดและไม่ทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ มักจะทำอะไรตามใจตนเอง ไม่รู้ และเข้าใจในหลักของศาสนพิธี ไม่มีความสนใจในการเรียนรู้ต่างๆ มักจะสร้างความวุ่นวายให้กับครอบครัวและชุมชน อีกทั้งยังทำตัวให้เป็นภาระของครอบครัว และชุมชนอีกด้วย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาทำให้พบประเด็นข้อเสนอแนะโดยผู้วิจัยเสนอไว้เป็น ๒ ประเด็นหลักดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณทุกปีงบประมาณในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธต่อไป

๒. ครอบครัว โรงเรียน พระสงฆ์ และผู้สูงวัย ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธโดย สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนเกิดความเต็มใจหรือพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นโดยถือเป็นหน้าที่ของเยาวชนเพื่อเป็นการปลูกฝังศีลธรรม กระตุ้นให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องนี้สามารถศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

๑. ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม

๒. ศึกษาผลการดำเนินชีวิตของชาวพุทธตามหลักธรรมต่างๆ

๓. ศึกษาโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน